

LOPPURAPORTTI

1. Hankkeen toteuttaja

Suomen metsäkeskus
PL 40
15111 Lahti

2. Hankkeen nimi ja tunnus

Yksityistiekunnat toimiviksi Alajärvellä
Hankenumero: 80281

3. Yhteenveto hankkeesta

Yksityisteiden hoito ja tiekuntien toimivuus korostuvat tulevaisuudessa entistä enemmän. Yhä useammat toimet teiden varsilla vaativat teiden käytettävyyttä ympärivuotisiin kuljetuksiin. Erityisesti metsätalouden kuljetukset tulevat lisääntymään yksityisteillä lähivuosina uusien puunjalostukseen liittyvien investointien myötä, maatalouden koneet suurenevat ja esim. vanhusten kotihoito vaatii yksityisteiden ympärivuorokautista käyttöä. Tämä edellyttää tiekuntien hallinnon, yksiköinnin ja tienhoidon ajan tasalla olemista. Teiden hoito vaatii entistä enemmän myös osaamista ja aikaa. Tieisännöintipalvelu voisi olla tulevaisuuden ratkaisu teiden hoidossa.

Yksityistiekunnat toimiviksi Alajärvellä -hanke jakaantuu kahdeksi hankkeeksi, esiselvitys- ja varsinaiseen kehittämishankkeeseen. Tämä hanke oli esiselvityshanke, jonka toimesta tehtiin selvitys varsinaisen kehittämishankkeen toimien sisällön ja toimenpiteiden määrittämiseksi.

Hankkeen aikana kartoitettiin Alajärvellä sijaitsevien yksityistiekuntien hallinnon ja yksiköinnin ajantasaistamistarpeita, arvioitiin tiekuntien yhdistämistarpeita ja tie-isännöintipalvelujen käyttötarpeita sekä kartoitettiin mahdollisia tieisännöintipalvelujen tarjoajia.

4. Raportti

4.1 Hankkeen tavoitteet

Esiselvityshankkeen tavoitteena oli kartoittaa tarvittavien kehittämistoimenpiteiden määrä yksityisteiden kustannustehokkaan hallinnon ja hoidon mahdollistamiseen Alajärvellä. Hankkeen tulosten perusteella suunnitellaan varsinaisen kehittämishankkeen toimet.

Esiselvityshankkeen aikana kartoitettiin Alajärvellä sijaitsevien tiekuntien hallinnon ja yksiköinnin ajantasaaisuutta, arvioitiin tiekuntien yhdistämistarpeita ja tie-isännöinti palvelujen käyttötarpeita sekä kartoitettiin mahdollisia tieisännöintipalvelujen tarjoajia ja heidän koulutustarpeitaan. Hankkeen tulosten perusteella suunnitellaan varsinaisen kehittämishankkeen, jonka aikana pureudutaan em. asioiden kuntoon laittamiseen turvaten samalla yksityisteiden käytettävyyttä ja hallinnointi kustannustehokkaasti. Jatkossa hyvin toimivat tiekunnat varmistavat teiden kunnossa pysymisen ja maaseudun kuljetusten onnistumisen turvaten samalla maaseudun elinvoimaisuutta.

Hankkeen tavoitteena oli motivoida tiekunnat mukaan varsinaisen kehittämishankkeen toimiin.

Hankkeen tavoitteena oli myös tehdä selvitys tiekohtaisista puunkuljetustarpeista ja viedä yksityistiet Tienhoito.fi -sivustolla julkaistavaan paikkatietojärjestelmään. Puunkuljetustarveselvityksestä luovuttiin, koska teiltä oli vaikea saada vaikutusaluekarttoja ja yhteystietoja kattavasti. Paikkatietojärjestelmään viemisestä jouduttiin luopumaan tietosuojakysymysten epäselvyyden vuoksi. Nämä kysymykset uhkasivat koko sivuston julkaisua. Asia kyllä ratkesi ke-säkuun viimeisellä viikolla ja sivuston toiminta tulee jatkumaan. Teitä ei kuitenkaan ehditty viedä järjestelmään koska hankeaika päättyi.

Lukumääräisenä tavoitteena oli järjestää tiekuntien aktivointitilaisuuksia eri puolilla Alajärven kaupunkia yhteensä 5 kpl. Hankkeen tavoitteena oli tavoittaa aktivointitilaisuuksien ja henkilökohtaisten yhteydenottojen kautta 150 tiekuntaa. Tilaisuuksia pidettiin 5 kpl ja tiekuntia tavoitettiin vähintään 105 kpl. Tiekuntien tavoittamista vaikeutti yhteystietojen puute. Maanmittaustoimiston kautta saadussa yksityistiekuntarekisterin tiedoissa oli 115 sellaisia tiekuntia, joista yhteystieto puuttui. Yksityistieiltoihin kutsuttiin väkeä henkilökohtaisten kutsujen lisäksi myös lehtikutsuilla, mutta nekään eivät tavoittaneet kaikkia tiekuntia.

Hankkeen tavoitteena oli myös kartoittaa tieisännöintipalvelujen tarjoajia ja innostaa mahdollisia uusia toimijoita palvelujen tarjoajiksi. Kartoitusta tehtiin henkilökohtaisin yhteydenotoin.

4.2 Hankkeen toteutus

Hanke hankki maanmittaustoimistolta yksityistierekisterin tiedot Alajärveläisistä tiekunnista yhteystietoineen. Rekisterin mukaan tiekuntia on noin 250 joista 115 tiekunnan osalta yhteystieto puuttui. Lisäksi useiden tiekuntien osalta yhteystieto osoittautui vääräksi. Yhteystietojen puute vaikeutti yhteydenpitoa tiekuntiin.

Hankkeen alkuvaiheessa pidettiin neljä yksityistiekuntailtaa eri puolilla Alajärveä. Lisäksi loppuvaiheessa pidettiin yhteinen tiekuntapalaveri, jossa tehtiin yhteenveto hankkeen aikana kerätystä tiekuntien kehittämistarvekartoituksesta ja kuultiin vielä kerran tiekuntien toiveita varsinaisen kehittämishankkeen toimiin. Näihin tiekuntatilaisuuksiin osallistui yhteensä 122 henkilöä, jotka edustivat ainakin 105 tiekuntaa.

Hankkeen aikana tehtiin tiekunnille kysely, jonka avulla kartoitettiin tiekuntien toiminnan kehittämistarpeita. Kysely toteutettiin sähköisesti Webropol-kyselynä, mutta siihen sai vastata myös paperikaavakkeella. Jonkun verran kyselyjä tehtiin myös puhelimen kautta haastattelemalla tiekuntien vastuuhenkilöitä. Kyselyssä selvitettiin tiekuntien järjestäytymistarpeita, yksikönnin ja osakasluettelon ajantasaistamistarpeita, tiekuntien yhdistämistarpeita sekä halukkuutta ostaa hallinto- ja kunnossapitopalveluja. Kyselyssä selvitettiin myös tienkäyttöä, hoidon rahoitusta, tiekunnan toimivuutta, tien kuntoa ja teiden peruskunnostustarpeita.

Tiekuntakyselyyn vastasi 72 tiekuntaa. Lisäksi Alajärven kaupungin hoidossa on 45 tiekuntaa. Näiden osalta kaupunki on hoitanut tiestöä 60 - 70 -lukujen taitteessa tehtyjen hoitosopimusten perusteella. Uuden yksityistielain perusteella myös nämä tiekunnat on saatava toimiviksi ja tiekuntien toiminta käynnistettävä. Näiden tiekuntien osalta kaupungilta saatiin arvio

tiekuntien kehittämistarpeista. Näiden teiden varsien asukkaita osallistui myös tiekuntailtoihin ja kaksi vastasi kyselyyn. Kaiken kaikkiaan tiekuntakyselyyn saatiin 115 tiekunnan vastaukset. Vastausprosenttia voidaan pitää hyvänä, koska noin 45 % tiekunnista vastasi kyselyyn.

Hankkeen aikana selvitettiin nykyisiä tieisännöintipalvelujen tarjoajia ja arvioitiin palvelujen tarjonnan riittävyyttä sekä kartoitettiin mahdollisia uusia palvelujen tarjoajia. Tieisännöintipalveluja tarjoavia toimijoita alueella toimii kaksi, Otso metsäpalvelut ja metsänhoitoyhdistys. Yksityisiä metsäpalveluja tai vastaavia toimijoita alueella on muutamia. Osa näistä on kiinnostunut tiekuntapalveluista, mutta heidän on hankittava tarvittava osaaminen käymällä esimerkiksi Suomen tieyhdistyksen järjestämän tieisännöintikoulutuksen. Hanke jakoi toimijoille tietoa koulutuksesta ja esitteli arvioita tulevista palvelutarpeista.

Hankkeen aikana selvitettiin myös mahdollisuutta tehdä tarkempia arvioita teihin kohdistuvista puunkuljetus volyymeistä. Tästä kuitenkin luovuttiin koska teiden vaikutus/hyötyalue karttoja ei ollut saatavissa eikä niitä alettu arvioimaan karttatarkastelun avulla.

Myös tieviivojen ja tiekuntien yhteystietojen viemisestä paikkatietojärjestelmään metsäkeskuksen ylläpitämään tiehoito.fi -sivustolle jouduttiin luopumaan. Tietosuoja kysymykset ratkesivat lopullisesti vasta kesäkuun viimeisellä viikolla eikä työtä enää ehditty hankkeen aikana tehdä. Varsinaisen kehittämishankkeen aikana tiekuntien yhteystiedot saadaan ajantasalle, ja vasta sitten tiedot ovat kattavasti sivustolle vietävissä. Samalla saadaan asiasta kokonaisyöty. Sinänsä eri toimijat kaipaavat tämän tyyppistä palvelua ja toivovat sen levittämistä koko valtakunnan alueelle. Tietosuojakysymysten ratkettua tehtiinkin Metsäkeskuksessa päätös palvelun levittämisestä valtakunnalliseksi.

4.3 Yhteistyökumppanit

Virallisia kumppaneita hankkeessa ei ollut, mutta kiinteää yhteistyötä tehtiin hankkeen toimien suunnittelussa ja toteutuksessa Alajärven kaupungin kanssa. Lisäksi yksityistiekuntailloissa Suomenselän metsähoitoyhdistys ja Otso Metsäpalvelut olivat mukana käyttämällä puheenvuoron teihin kohdistuvista tarpeista ja käytännön kokemuksista.

4.4 Hankkeen tulokset ja vaikutukset

Tiekunnille järjestetyissä tiekuntailloissa oli hyvin osallistujia. Suurelle osalle osallistujista uuden yksityistielain vaatimukset tiekunnan toimivuustarpeista oli epäselviä. Iltojen aikana tietoisuus kasvoi, ja moni osallistuja ymmärsi kehittämistoimien tarpeellisuuden.

Hankkeen tuloksena saatiin selvä kuva alajärveläisten yksityistiekuntien toiminnan kehittämistarpeista. Noin 80 %:lla kyselyyn vastanneista tiekunnista on yksiköinnin ja osakasluettelon ajantasaistarpeita, noin 50 % on kiinnostunut tiekuntien yhdistämisestä ja noin 60 % on kiinnostunut tieisännöintipalvelujen ostamisesta ulkopuoliselta toimijalta. Teiden järjestäytymisaste on 80 %. Loput 20 % kyselyyn vastanneista teistä ovat järjestäytymättömiä tai erilaisilla sopimuksilla perustettuja teitä. Näiden osalta tulisi harkita tiekunnan virallista perustamista. Noin puolet tiekunnista pitää vuosikokouksen lain vaatimusten mukaisesta ja saman verran tiekunnista kerää rahaa hoitoa varten osakkailta. Loput hoitavat teitä pelkästään avustusvaroilla tai kökkötyöllä.

Tiet ovat kohtuullisessa kunnossa, mutta myös selviä peruskunnostustarpeita on olemassa.

Tieisännöintipalvelujen osalta tarjontaa ei ilmeisesti tällä hetkellä ole alueella riittävästi saatavilla. Hankkeen toimesta oltiin useaan mahdolliseen palvelujen tarjoajaan yhteydessä ja esiteltiin tarpeita, työn vaatimaa osaamista ja koulutusmahdollisuuksia. Osa palvelun tarjoajia työ myös kiinnostaa ja varmasti varsinaisen kehittämishankkeen aikana toimijat hankkivat tarvittavaa osaamista, ja hankkeen loppupuolella tapahtuvan kilpailutuksen aikana työn tarjoajia on jo varmasti enemmän.

4.5 Miten hankkeen tulokset ja toimenpiteet jäävät elämään hankkeen jälkeen?

Hankkeen tulosten perusteella voidaan todeta, että yksityistiekuntien kehittämistoimilla on tarvetta. Hankkeen toimesta saatuja tuloksia voidaan peilata myös muiden vastaavien kuntien yksityistiekuntien tilanteeseen ja suunnitella kehittämistoimia myös näiden alueelle.

5. Esitetyt jatkotoimenpiteet

Hankkeen tulosten perusteella kirjoitetaan samalle toimialueelle sijoittuva varsinainen kehittämissuunnitelma, jonka toimia ovat mm. seuraavat toimet:

- Yksityistiekuntailtojen järjestäminen ja henkilökohtaiset yhteydenotot tiekuntien vastuuhenkilöihin sekä tiekuntien aktivoiminen erilaisiin kehittämistoimiin ja sitoutumaan niihin
- Osakas- ja yksikköluetteloiden ajantasaistaminen ohjaamalla ja seuraamalla tiekuntien suorittamaan kilpailutusta. Samalla luodaan toiminta- ja asiakirjamallit ajantasaistamisen kilpailuttamiseen, jotka ovat tulevaisuudessa kaikkien tiekuntien käytössä
- Tie kuntien perustamisen ohjaaminen ja avustaminen niille teille, joille sitä ei vielä ole perustettu
- Tie kuntien yhdistämisen ohjaaminen ja avustaminen. Hanke ohjaa tie kuntia yhdistämistoimien käynnistämässä ja käytännön toteutuksessa
- Uuteen yksityistielakiin liittyvä tiedotus ja koulutus tie kuntien vastuuhenkilöille ja toimijoille
- Opintomatkojen järjestäminen alan seminaareihin ja koulutustilaisuuksiin sekä koulutustilaisuuksien/seminaarien järjestäminen
- Uusien tieisännöintipalvelujen tuottajien kartoitus ja aktivointi
- Tie kuntien toteuttaman tieisännöintipalvelujen kilpailutuksen ohjaaminen ja seuraaminen. Samalla luodaan toiminta- ja asiakirjamallit ajantasaistamisen kilpailuttamiseen, jotka ovat tulevaisuudessa kaikkien tie kuntien käytössä
- Yksityistieviivojen ja tie kuntien yhteystietojen vieminen paikkatietojärjestelmään sekä tietojen julkaiseminen Tienhoito.fi -sivustolla.

6. Allekirjoitus ja päiväys

Kauhavalla 25.9.2019

Arto Valkama
Projektipäällikkö